

Zastępca Prezydenta Miasta Lublin

Departament Inwestycji i Rozwoju

plac Króla Władysława Łokietka 1, 20-109 Lublin, tel.: +48 81 466 2010, fax: +48 81 466 2011
ePUAP: /UMLublin/SkrytkaESP, www.um.lublin.eu

KP-PP-I.1431.9.2024

Lublin, dnia 5 marca 2024 r.

Pan Krzysztof Jakubowski
Prezes Zarządu Fundacji Wolności
prezes@fundacjawolnosci.org

Szanowny Panie,

w dniu 5 stycznia 2024 r. do Urzędu Miasta Lublin wpłynął wniosek o udostępnienie informacji publicznej w zakresie udostępnienia:

- 1) sumy wypłaconych nagród i premii za 2023 rok,
- 2) informacji o nagrodach i premiach przyznanych pracownikom za rok 2023, zawierające dla każdego pracownika imię i nazwisko, komórka organizacyjna, kwota, uzasadnienie. Jeśli nie można wskazać imienia i nazwiska, proszę podać dla tego pracownika tylko komórkę organizacyjną, kwotę i uzasadnienie.
- 3) kwoty odpraw brutto wypłaconych w 2023 roku, wraz ze wskazaniem pracownika oraz tytułu, z jakiego wypłacono mu/jej odprawę.

Odpowiadając na wniosek w zakresie punktu 2 i 3 proszę przyjąć, co następuje.

W tym miejscu informuję, iż zgodnie z art. 36 ust. 6 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 530) „pracownikowi samorządowemu (...) za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej można przyznać nagrodę”. Szczegółowe przesłanki do jej przyznania są określone w § 17 Regulaminu wynagradzania Urzędu Miasta Lublin będącego załącznikiem nr 1 do Zarządzenia nr 449/2009 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 23 czerwca 2009 r. w sprawie ustalenia Regulaminu wynagradzania Urzędu Miasta Lublin (z późn. zm.), bezpośredni link:

<https://bip.lublin.eu/prawo/zarzadzenia-prezydenta/2009/aktualne/83,23056,2,11,1,ver.html>

Odnosząc się do żądania udostępnienia informacji w zakresie nagród dla pracowników niepełniących funkcji publicznych informuję, że w 2023 r. zostały one przyznane pracownikom poszczególnych Wydziałów w następującej wysokości:

Lp.	Komórka organizacyjna	Kwota przyznanych nagród w łącznej wysokości dla komórki organizacyjnej w zł
1	Biuro Obsługi Mieszkańców	2055
2	Biuro Obsługi Prawnej	3000
3	Biuro Rady Miasta	42700
4	Kancelaria Prezydenta	800
5	Urząd Stanu Cywilnego	560
6	Wydział Egzekucji	650
7	Wydział Funduszy Europejskich	5872,67

8	Wydział Gospodarowania Mieniem	300
9	Wydział Informatyki i Telekomunikacji	350
10	Wydział Inicjatyw i Programów Społecznych	30110,84
11	Wydział Kultury	3500
12	Wydział Organizacji Urzędu	250
13	Wydział Oświaty i Wychowania	17865
14	Wydział Podatków	650
15	Wydział Spraw Administracyjnych	2362
16	Wydział Gospodarki Komunalnej	1050

Odnosząc się natomiast do żądania udostępnienia uzasadnień przyznania nagród dla konkretnych pracowników Urzędu Miasta Lublin niepełniących funkcji publicznych informuję, iż w ocenie organu do którego skierowano powyższy wniosek, dane te nie stanowią informacji publicznej. Jawność życia publicznego nie dotyczy bowiem danych dotyczących pracowników niebędących osobami pełniącymi funkcje publiczne, w szczególności, że dotyczy ona oceny przez pracodawcę osobistego zaangażowania pracownika i jakości świadczonych przez niego pracy. Okoliczności te podlegają ocenie wyłącznie pracodawcy, który – stosownie do przepisów ustawy o pracownikach samorządowych – posiada instrumenty służące dokonywaniu tej oceny i stosowaniu systemu nagród i kar. Jest to sfera pozostająca domeną stosunków pomiędzy pracodawcą i pracownikiem. „Ocena jakości pracy jest przywilejem (i obowiązkiem) przełożonego osoby zatrudnionej. Czytelnym wyrazem takiej oceny jest wyróżnianie pracownika lub też stałe pomijanie go w wyróżnieniach. Wyróżnienie pracownika przyjmuje formę słowną, czasem pisemną, a często przyjmuje formę gratyfikacji finansowej.

Naruszeniem podstawowych praw pracowniczych i obywatelskich byłoby publiczne rozpatrywanie dlaczego akurat ten pracownik zasługuje w oczach przełożonych na wyróżnienie, a tamten – nie” (por. wyrok WSA w Warszawie, sygn. akt II SAB/Wa 741/16).

Uzasadnienie przyznania nagrody, niezależnie od tego, czy przybiera postać pisma (formalną), czy też ma charakter nieformalny (nieodzwierciedlony w formie pisemnej) wpisuje się w sferę uznaniową, dyskrecyjną "szefa" danego zakładu – nieweryfikowalną w trybie ustawy o dostępie do informacji publicznej, lecz przy wykorzystaniu innych narzędzi prawnych, np.: wynikających z prawa pracy (por. wyrok WSA w Gdańsku, sygn. akt II SAB/Gd 45/20).

Ponadto należy zauważyć, że w orzecznictwie sądowoadministracyjnym powszechnie uznaje się, że **informację publiczną stanowią dane odnoszące się do wysokości środków wydatkowanych na wynagrodzenia zatrudnionych w jednostce samorządu terytorialnego pracowników (w tym nagród), a nie wynagrodzenie ad personam poszczególnych pracowników organu.**

Wobec powyższego informacja o uzasadnieniu przyznania nagrody konkretnemu pracownikowi niepełniącemu funkcji publicznej nie może być udostępniona w trybie dostępu do informacji publicznej. Udostępnieniu podlega natomiast informacja o wydatkowaniu środków publicznych niestanowiąca jednak informacji ad personam pracownika niepełniącego funkcji publicznej.

Mając powyższe na względzie informuję, że zgodnie z § 17 Regulaminu wynagradzania UM Lublin nagrody za 2023 r. dla pracowników niepełniących funkcji publicznych zostały

przyznane pracownikom za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej, a w szczególności za:

- 1) za szczególne obciążenie obowiązkami w związku z wykonywaniem dodatkowych zadań z zakresu: przyjmowania w okresie od grudnia 2022 roku do lutego 2023 roku wniosków o wypłatę dodatku elektrycznego, udzielania klientom niezbędnych informacji o warunkach i zasadach przyznania dodatku elektrycznego, wydawania formularzy wniosków o wypłatę dodatku elektrycznego, sprawdzania pod względem formalnym i merytorycznym wypełnionych wniosków,
- 2) za przeprowadzenie i otrzymanie pozytywnej oceny auditu PZ. 2 Zarządzanie jakością,
- 3) za szczególne zaangażowanie w wykonywanie ważnych i pilnych zadań związanych z obsługą prawną Zespołu ds. ławników oraz prezentowanie opinii i analiz prawnych związanych z wyborami ławników na kadencję 2024-2027, a także za udział w pracach Zespołu ds. ławników,
- 4) za szczególne zaangażowanie, nadzór i koordynację prac Biura Rady Miasta związanych z terminowym i sprawnym przeprowadzeniem naboru, weryfikacją kandydatów na ławników, nadzór nad organizacją pracy Zespołu ds. ławników oraz nad przeprowadzeniem przez Radę Miasta wyborów ławników do sądów powszechnych na kadencję 2024-2027, a także koordynowanie powyborczych czynności Biura Rady i Rady Miasta związanych z wyborem ławników,
- 5) za szczególne zaangażowanie w wykonywanie ważnych i pilnych zadań związanych z: naborem, weryfikacją kandydatów na ławników, profesjonalną obsługą administracyjno-techniczną Zespołu ds. ławników na kadencję 2024-2027, w tym profesjonalną i sprawną obsługą Komisji Skrutacyjnej oraz za wyróżniający się i profesjonalny stosunek do osób zgłaszających kandydatury na ławników, a także terminowe i rzetelne przygotowanie dokumentacji przekazanej Prezesom Sądów,
- 6) za szczególne zaangażowanie w wykonywanie ważnych i pilnych zadań związanych z: naborem, sporządzeniem zestawień i weryfikacją zgłoszeń, wyborem przez Radę Miasta ławników na kadencję 2024-2027 oraz za wyróżniający się i profesjonalny stosunek do osób zgłaszających kandydatury na ławników, a także terminowe i rzetelne przygotowanie dokumentacji przekazanej Prezesom Sądów,
- 7) za przeprowadzenie i otrzymanie pozytywnej oceny auditu PG. 3 Egzekucja należności,
- 8) za przeprowadzenie i otrzymanie pozytywnej oceny auditu PG. 17 Podatki i opłaty lokalne,
- 9) za przeprowadzenie i otrzymanie pozytywnej oceny auditu weryfikującego działania korygujące zlecone w 2022 r.,
- 10) za przeprowadzenie i otrzymanie pozytywnej oceny auditu PG. 6 Komunikacja,
- 11) za przeprowadzenie i otrzymanie pozytywnej oceny auditu PG 8 Obsługa architektoniczno – budowlana,
- 12) za rzetelne podejście do wykonywanych obowiązków. Wysoką sprawność w obsłudze interesantów Archiwum USC. Biegłość w migracji aktów stanu cywilnego do Systemu Rejestrów Państwowych. Umiejętność szybkiego wdrażania się w nowe zadania,
- 13) za szczególne zaangażowanie w sumienne wykonywanie dodatkowych zadań wykraczających poza zakres czynności, wynikających z nieobecności pracownika wsp. ds. windykacji należności cywilnoprawnych w okresie 15-30 września 2023 r.,

- a także za dużą dyspozycyjność, samodzielność i skrupulatność w realizacji obowiązków służbowych,
- 14) za przeprowadzenie i otrzymanie pozytywnej oceny auditu PG.16 Planowanie przestrzenne,
  - 15) za wzorową koordynację, nadzór oraz szczególne zaangażowanie w wykonywanie ważnych i pilnych zadań związanych z realizacją projektu „Budowa i wyposażenie Centrum opiekuńczo-mieszkalnego przy ul. Poturzyńskiej 1 w Lublinie”, skuteczne działania i koordynacje współpracy pomiędzy kilkoma wydziałami/ komórkami organizacyjnymi co przyczyniło się do sprawnej realizacji działań zaplanowanych w projekcie między innymi do przygotowania dokumentacji niezbędnej do złożenia wniosku o wypłatę dotacji, terminowego przygotowania dokumentów niezbędnych do sporządzenia aneksu do umowy z Wojewodą Lubelskim,
  - 16) za bieżący nadzór i wzorową koordynację zadań związanych z realizacją projektu pn. „Poprawa bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu drogowego w rejonie przejść dla pieszych w mieście Lublin”. Sprawną współpracę z jednostką organizacyjną realizującą projekt i wydziałem uczestniczącym w realizacji projektu oraz terminową i merytoryczną weryfikację dokumentów z realizacji projektu, a także wzorowy nadzór nad przygotowaniem dokumentów niezbędnych do rozliczenia przedmiotowego projektu,
  - 17) za wykonywanie zadań wykraczających poza zakres obowiązków służbowych oraz szczególne zaangażowanie w wykonanie ważnego i pilnego zadania jakim jest przeprowadzenie spisu z natury składników majątkowych podlegających ewidencji w księgach rachunkowych Urzędu Miasta Lublin, zgodnie z zarządzeniem nr 47/11/2022 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 21 listopada 2022 r. w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji w drodze spisu z natury majątku podlegającego ewidencji w księgach rachunkowych Urzędu Miasta Lublin,
  - 18) za wzorowe i samodzielne wykonywanie obowiązków służbowych i pilnych zadań związanych z realizacją Ustawy o Karcie Dużej Rodziny i przyznawaniem Karty Dużej Rodziny,
  - 19) za wzorowe i samodzielne wykonywanie pilnych obowiązków służbowych związanych ze wzmożoną ilością wniosków o Kartę Dużej Rodziny w procedurze realizacji Ustawy o Karcie Dużej Rodziny w bieżącym roku 2023,
  - 20) za szczególne obciążenie obowiązkami związanymi z zaangażowaniem w realizację działań na rzecz seniorów w ramach projektu „Klub Seniora JESTEM” z RPO WL na lata 2014-2020 tj. w szczególności za odpowiedzialność za kwestie finansowo-prawne (m.in. rozliczenie projektu, sprawozdania finansowe, postępowania ofertowe, umowy cywilnoprawne),
  - 21) za szczególne obciążenie obowiązkami związanymi z zaangażowaniem w realizację działań na rzecz seniorów w ramach projektu „Klub Seniora JESTEM” z RPO WL na lata 2014-2020 tj. w szczególności za koordynację i organizację działań przewidzianych w projekcie dla Gminy Lublin, za bieżące kontakty z Liderem Projektu oraz za współodpowiedzialność za kwestie finansowo-prawne (m.in. sprawozdania kwartalne, zmiany w projekcie, postępowania ofertowe),
  - 22) za wzorowe i samodzielne wykonywanie pilnych obowiązków służbowych związanych ze wzmożoną ilością wniosków o KDR w procedurze realizacji ustawy o Karcie Dużej Rodziny w roku 2022,

- 23) za szczególne zaangażowanie w wykonywanie ważnych i pilnych zadań wykraczających poza zakres obowiązków służbowych, tj. aktywne uczestnictwo w procesie przygotowania dokumentu pn. „Lubelskie standardy dostępności kultury” wprowadzonego zarządzeniem nr 40/11/2023 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 17 listopada 2023 r., w tym współorganizowanie konsultacji społecznych, a także za innowacyjność, wykazywanie inicjatywy oraz umiejętność pracy w zespole,
- 24) za szczególne zaangażowanie w wykonywanie obowiązków służbowych, wyjątkową rzetelność i dokładność, umiejętne stosowanie przepisów prawa, a także sprawną komunikację z artystami i animatorami kultury, będącym beneficjentami nagród i stypendiów Prezydenta Miasta Lublin w okresie zwiększonego nakładu pracy w związku z przejściem obowiązków nieobecnego pracownika wsp. ds. mecenatu kultury w okresie od 17 lipca 2023 r. do 31 października 2023 r. Ponadto, za efektywną pomoc w rozwoju zawodowym i adaptacji społeczno-zawodowej nowo zatrudnionego pracownika,
- 25) za szczególne zaangażowanie w wykonywanie zadań wykraczających poza zakres obowiązków, polegających na koordynowaniu procesu przygotowania dokumentu pn. „Lubelskie standardy dostępności kultury” wprowadzonego zarządzeniem nr 40/11/2023 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 17 listopada 2023 r., w tym za udział w spotkaniach ze środowiskiem lubelskiej kultury i osobami z niepełnosprawnościami, współorganizowanie konsultacji społecznych oraz zgłaszanie licznych propozycji dotyczących treści dokumentu, a także za innowacyjność, stałe pogłębianie wiedzy zawodowej i zaangażowanie w wykonywanie ważnych i pilnych zadań,
- 26) za przeprowadzenie i otrzymanie pozytywnej oceny auditu PG.10 Profilaktyka zdrowotna,
- 27) za wykonywanie zadań wykraczających poza zakres obowiązków służbowych oraz szczególne zaangażowanie w wykonanie ważnego i pilnego zadania jakim jest przeprowadzenie spisu z natury składników majątkowych podlegających ewidencji w księgach rachunkowych Urzędu Miasta Lublin, zgodnie z zarządzeniem nr 47/11/2022 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 21 listopada 2022 r. w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji w drodze spisu z natury majątku podlegającego ewidencji w księgach rachunkowych Urzędu Miasta Lublin,
- 28) za szczególne zaangażowanie, dodatkowy nakład pracy oraz terminowe i sumienne wykonywanie zadań związanych z wdrażaniem i realizacją projektu „Młodzi dla młodych – działania lubelskiej młodzieży dla integracji środowisk młodzieżowych” realizowany w okresie od 30.09.2022 r. do 29.09.2023 r. w ramach programu Erasmus+; typ akcji: KA 154-YOU-Działania partycypacyjne młodzieży, tj. w szczególności za: bieżący monitoring działań realizowanych w ramach projektu, współpracę przy przygotowywaniu dokumentów związanych z realizacją mobilności w ramach projektu; współpracę w zakresie rozliczenia 193 umów uczestników mobilności, bieżący monitoring wydatków w ramach projektu,
- 29) za szczególne zaangażowanie, dodatkowy nakład pracy oraz terminową i sumienną realizację dodatkowych zadań w zakresie rozliczania projektu „Edukacja to relacje. Współpraca Lublina i Reykjavíku na rzecz edukacji”, realizowanego przez Gminę Lublin (WM i OW), w partnerstwie z Departamentem Edukacji i Młodzieży w Urzędzie Miasta Reykjavík. Projekt finansowany jest z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021, tj. za: rozliczanie bieżących wydatków projektu, w tym prace związane z rozliczaniem rachunków do 15 umów zleceń,

- zawartych w związku z realizacją projektu; sporządzanie projektu zmian w planach finansowych; sprawdzania pod względem formalno-rachunkowym dokumentów księgowych; wprowadzania umów i dokumentów finansowych do systemu KSAT; prowadzenia dokumentacji finansowej,
- 30) za szczególne zaangażowanie, dodatkowy nakład pracy oraz terminową i sumienną realizację dodatkowych zadań w zakresie księgowania wydatków i dokonywania płatności w ramach projektu „Edukacja to relacje. Współpraca Lublina i Reykjaviku na rzecz edukacji”, realizowanego przez Gminę Lublin (WM i OW), w partnerstwie z Departamentem Edukacji i Młodzieży w Urzędzie Miasta Reykjavik. Projekt finansowany jest z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego na lata 2014-2021, tj. za: przekazywanie i rozliczanie środków na realizację projektu; prowadzenie ewidencji księgowej zasileń do 5 szkół uczestniczących w projekcie; prowadzenie wyodrębnionej ewidencji księgowej w zakresie wydatków realizowanych przez Wydział Oświaty i Wychowania. w ramach projektu; dokonywania płatności w zakresie wydatków realizowanych przez Wydział Oświaty i Wychowania. w ramach projektu,
- 31) za szczególne zaangażowanie, dodatkowy nakład pracy oraz terminową i sumienną realizację zadań w zakresie księgowania wydatków i dokonywania płatności w ramach projektu „Młodzi dla młodych – działania lubelskiej młodzieży dla integracji środowisk młodzieżowych” realizowany w okresie od 30.09.2022 r. do 29.09.2023 r. w ramach programu Erasmus+; typ akcji: KA 154-YOU-Działania partycypacyjne młodzieży, tj. w szczególności za: przekazywanie i rozliczanie środków na realizację projektu; prowadzenie wyodrębnionej ewidencji księgowej w systemie KSAT w zakresie wydatków realizowanych przez Wydział Oświaty i Wychowania w ramach projektu; sporządzanie przelewów w zakresie wydatków realizowanych przez Wydział Oświaty i Wychowania w ramach projektu,
- 32) za szczególne zaangażowanie, dodatkowy nakład pracy oraz terminowe i sumienne wykonywanie zadań związanych z wdrażaniem i realizacją projektu „Młodzi dla młodych – działania lubelskiej młodzieży dla integracji środowisk młodzieżowych” realizowany w okresie od 30.09.2022 r. do 29.09.2023 r. w ramach programu Erasmus+; typ akcji: KA 154-YOU-Działania partycypacyjne młodzieży, tj. w szczególności za: monitoring wskaźników projektu; przygotowanie danych niezbędnych do sporządzenia sprawozdania z realizacji projektu; realizację działań upowszechniających w projekcie,
- 33) za szczególne zaangażowanie, dodatkowy nakład pracy oraz terminowe i sumienne wykonywanie zadań związanych z wdrażaniem i realizacją projektu „Młodzi dla młodych – działania lubelskiej młodzieży dla integracji środowisk młodzieżowych” realizowany w okresie od 30.09.2022 r. do 29.09.2023 r. w ramach programu Erasmus+; typ akcji: KA 154-YOU-Działania partycypacyjne młodzieży, tj. w szczególności za: przygotowanie i weryfikację danych; wprowadzenie uczestników mobilności w projekcie do systemu Beneficiary Module w ilości 193 osoby, opracowanie zapisów certyfikatów Youthpass, weryfikacja danych i wprowadzenie do systemu Youthpass wszystkich uczestników projektu w ilości 379 osób oraz wygenerowanie certyfikatów; przygotowanie harmonogramów, zestawień, opisów zrealizowanych działań i efektów, wymaganych przy rozliczeniu projektu; sporządzanie sprawozdań i merytoryczne rozliczenie projektu,
- 34) za przeprowadzenie i otrzymanie pozytywnej oceny auditu PG. 7 Kultura,

- 35) za przeprowadzenie i otrzymanie pozytywnej oceny auditu PZ. 2 Zarządzanie jakością,
- 36) za przeprowadzenie i otrzymanie pozytywnej oceny auditu PG. 1 Akty stanu cywilnego,
- 37) za szczególne zaangażowanie w realizację zadania wykraczającego poza zakres czynności polegającego na potwierdzaniu tożsamości i wprowadzaniu danych do Rejestru Danych Kontaktowych obywateli Ukrainy na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,
- 38) za zaangażowanie w zadanie wykraczające poza zakres czynności polegające na potwierdzaniu tożsamości oraz wprowadzaniu danych do Rejestru Danych Kontaktowych obywateli Ukrainy na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa,
- 39) za wysoką efektywność należyte i terminowe wykonywanie zadań wykraczających poza standardowy zakres obowiązków zleczanych przez bezpośredniego przełożonego w tym za wzorowe rozwiązywanie problemów zgłaszanych przez przedstawicieli Rad Dzielnic.

Dodatkowo w załączniku do niniejszego pisma przekazuję informację dotyczącą nagrody przyznanej w 2023 r. pracownikowi pełniącemu funkcję publiczną.

Odnosząc się do żądania wskazanego w punkcie 3 wniosku informuję, że kwota odpraw wypłaconych pracownikom w 2023 r. wyniosła 1 322 263,62 zł. Odprawy emerytalne zostały wypłacone 31 pracownikom z następujących wydziałów UM Lublin:

1. Biuro Miejskiego Konserwatora Zabytków i Rewitalizacji
2. Biuro Obsługi Mieszkańców
3. Urząd Stanu Cywilnego
4. Wydział Architektury i Budownictwa
5. Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego
6. Wydział Budżetu i Księgowości
7. Wydział Geodezji
8. Wydział Gospodarowania Mieniem
9. Wydział Inwestycji i Remontów
10. Wydział Komunikacji
11. Wydział Kultury
12. Wydział Ochrony Środowiska
13. Wydział Organizacji Urzędu
14. Wydział Planowania
15. Wydział Spraw Administracyjnych
16. Wydział Zarządzania Ruchem Drogowym i Mobilnością
17. Wydział Zdrowia i Profilaktyki
18. Wydział Zieleni i Gospodarki Komunalnej

Kwoty przyznanych odpraw:

39480	30540	44520	54600
-------	-------	-------	-------

36648	39744	29754.72	39240
38664	45876	45840	34200
38160	46080	40212	40680
37800	54960	38820	41940
35856	59520	27432	38520
42840	49800	37692.9	37584
42240	72060	60960	

**Zastępca Prezydenta
ds. Inwestycji i Rozwoju**

Artur Szymczyk

(dokument w postaci elektronicznej podpisany
kwalifikowanym podpisem elektronicznym)

Załączniki: Nagrody przyznane w 2023 r. pracownikom Urzędu Miasta Lublin pełniącym funkcje publiczne